ДОКАЗИ И ЦЕНЗУРЕ: АЛ КАИДА НА НАЈВИШЕМ НИВОУ У БОСНИ И НА КОСОВУ

Општепознате тајне везе

Вест о сваком „најновијем снимку Бин Ладена” хитро и нашироко преносе на хиљаде медија широм света, почев од оних најмоћнијих. Међутим, таква покривеност је потпуно изостала у случају једне друге изузетно важне вести која се тицала Бин Ладена. У питању је сведочење британске новинарке Ив-Ен Прентис пред Хашким трибуналом. У тренутку када је открила да је, заједно са новинаром „Шпигла”, видела Осаму Бин Ладена како улази у канцеларију покојног босанског председника Алије Изетбеговића у новембру 1994. године, председавајући судија ју је нагло прекинуо, не дозволивши да доврши ни реченицу, а готово сви трагови о том исказу доцније су уклоњени. Шта нам показује дисциплиновани мук светских медија о том случају?

Пише: др Срђа Трифковић

Џихад се наставља и рат против Америке неће бити ограничен само на Ирак, поручује Осама Бин Ладен у једном од својих најновијих снимака. При том је и обећао да никада неће бити ухваћен жив, и – имплицитно негирајући било какве везе између Ал Каиде и бившег ирачког лидера – оптужио америчке снаге за „варварска” дела у Ираку,

упоредива са онима која је починио Садам Хусеин. Делови снимка објављеног на сајту повезаном са Ал Каидом, првобитно су емитовани претходног месеца на Ал Џазири, када је CIA потврдила да глас заиста припада Бин Ладену.

Вест о још једном најновијем снимку Бин Ладена, као и обично, хитро је пренело на хиљаде медија у Америци и остатку света. Таква покривеност је приметно недостајала у случају једне друге, много интересантније вести која се тицала Бин Ладена, вести која је или случајно превиђена или смишљено игнорисана од стране највећих светских медија. У питању је сведочење једне моје старе познанице, британске новинарке Ив-Ен Прентис, која се зимус (3. фебруара) појавила као сведок одбране на суђењу Слободану Милошевићу у Хагу.

Председавајући судија Патрик Робинсон је изненада прекинуо њено сведочење у тренутку када је открила да је видела Осаму Бин Ладена како улази у канцеларију покојног босанског председника Алије Изетбеговића, у новембру 1994. године. И пре него што је успела да настави, тужилац Џефри Најс је уложио приговор и судија Робинсон је прекинуо сведочење, назвавши га „ирелевантним".

Сваки искусни медијски професионалац видео би ову причу као потенцијални материјал за прву страну. Да ли се то заиста догодило, да ли је заиста Бин Ладен током босанског рата примљен у Сарајеву на највишем нивоу? Шта је заправо он тамо радио? Које су импликације тог састанка, ако је до њега заиста дошло? Колико је сведок поуздан? И, најважније од свега, зашто је трибунал зауставио њено сведочење?

Прва пажње вредна чињеница је да, до појаве овог текста, не постоји званични транскрипт сведочења госпође Прентис. Сајт Међународног кривичног суда за бившу Југославију и даље штуро наводи да је 3. фебруара „сведок Ив-Ен Прентис (новинар и репортер током релевантног периода) била испитана од стране оптуженог, затим унакрсно испитана од стране Тужилаштва и додатно испитана од стране оптуженог". Извори блиски Милошевићевом тиму одбране су незванично објавили кратак преглед њеног сведочења, у којем се каже да је заустављена након што је изјавила да је, „док је чекала у Изетбеговићевом фоајеу, заједно са новинаром Шпигла, видела како се Осама Бин Ладен доводи у Изетбеговићев кабинет". Ову тврдњу нису демантовали ни суд ни сама госпођа Прентис.

Кредибилитет сведока је потврђен њеном импресивном биографијом. Извештавала је са

Балкана за лондонски Times, као новинар на првој линији – не као онај медијски чопор из „Холидеј Ина" – и ризиковала свој живот под NATO бомбама крстарећи по Косову 1999. године. Њена искуства су резултовала једном од најбољих књига о ратовима југословенског распада, објављених на било ком језику.

ЧУДОВИШТЕ КАО КУЋНИ ЉУБИМАЦ

Веза између ратног вође босанских муслимана Алије Изетбеговића и Осаме Бин Ладена је већ више година позната нашим читаоцима, и нема потребе за додатним објашњењима. Позната је она и америчкој војсци: супротно од њихове пропаганде, „председник Изетбеговић и његови сплеткароши изгледа да скривају много другачије намере и циљеве", закључује потпуковник Џон Е. Среј у студији рађеној за Кабинет за истраживање страних војски у Пентагону (Продаја босанског мита Америци: купац нека се чува). Сличне информације су у своје време процуриле чак и у неким mainstream медијима, у Вашингтон Посту на пример, који је новембра 1995. године известио да „језгро Бин Ладенове мреже на Балкану представљају ветерани El Moujahed бригаде, муџахединске бригаде Армије Босне и Херцеговине", међу којима су и „добровољци из целог исламског света чији је пролаз до Босне организовала Ал Каида. Ова јединица се истицала својом спектакуларном суровошћу према хришћанима, укључујући одрубљивање глава затвореницима уз скандирање Алаху. El Moujahed бригада је била расадник из којег су се по Европи и Северној Америци раширили међународни терористи." Бригадни кадар добио је босанско држављанство и нове пасоше, баш као и сам Бин Ладен.

Толико о томе да ли су Изетбеговић и Бин Ладен имали разлога за састанак. На крају, остајемо са само једним неразрешеним питањем: Зашто је суд цензурисао госпођу Прентис? Према свему што знамо, Међународни кривични суд за бившу Југославију је квазисудска политичка институција која дела у складу са жељама својих донатора. Можемо претпоставити да разлог цензурисања госпође Прентис лежи у томе што америчка влада, и након свих ових година, не жели да њена веза са разноразним муслиманским штићеницима буде откривена. Упорно прикривање ове везе је 18. фебруара прокоментарисао и један анонимни контраобавештајни аналитичар, који се

уморио од сталних теорија завере повезаних са Бин Ладеном. „Много негативније од ових спекулација," пише он, „јесу веома стварне везе између Вашингтона и исламских џихадиста на Балкану током деведесетих година":

„Извештај Комисије о 11. септембру наговештава овај однос спомињањем постојања ћелија Бин Ладенове мреже у Загребу и Сарајеву, под маском добротворних организација. У ствари, америчка влада се упустила у велику тајну операцију инфилтрације исламских бораца на Балкан, великим делом ветерана авганистанског рата, све са циљем подривања Милошевићеве владе. ‚Ембарго на оружје' који је наметнула америчка војска био је маска за ову активност (уз коришћење војних снага како би се спречиле радознале очи да виде шта се догађа). Главни вашингтонски повереник за муслиманску владу у Босни била је адвокатска фирма ‚Feith and Zell'. Да, управо Даглас Фаит, један од кључних конспиратора укључених у покретање рата у Ираку под барјаком борбе против исламског тероризма, био је присталица увођења исламских терориста у југоисточну Европу. Да ли ‚исламофашисти' псеудо-конзервативне демонологије, према томе, изгледају мање као непријатељи сатане а више као лутке коју помера невидљива рука? Или је можда ова аналогија нетачна: можда више личе на Франкенштајново чудовиште које се отргло контроли свог творца."

ЗАБЛУДЕ ДР ФРАНКЕНШТАЈНА

Једина грешка у наведеној тврдњи је сугестија да се чудовиште отргло контроли. Управо супротно: творац се и даље нада да ће обуздати чудовиште, начинити га лако употребљивим попуштајући и ласкајући му. Исти тај извештај поводом 11. септембра, на пример, тврди да Америка „брани своје вредности" подржавајући циљеве муслимана широм света: „Сједињене Државе су бранile, и бране још увек, муслимане од тирана и криминалаца у Сомалији, Босни, на Косову, у Авганистану и у Ираку. Уколико Америка не би деловала агресивно да себе дефинише у исламском свету, екстремисти ће радо урадити тај посао за нас."

Вредно запажања, исти извештај признаје да је „припремни рад за успостављање глобалне терористичке мреже започет" (стр. 58) током балканског конфликта деведесетих година прошлог века. А ипак, комисија је завршила извештај препоруком за проширење про-исламских интервенција налик оним у Босни и на Косову. Ова очигледна апсурдност мора бити размотрена у ширем контексту. Према Џејмсу Џатрасу, дугогодишњем аналитичару у Републиканском комитету америчког Сената, морамо поћи од тенденција у америчкој глобалној политици које стају у једну реч –хегемонија:

„Ово се не односи само на хегемонију у Европи кроз NATO – која је имала специфичну примену у балканским интервенцијама–него и на такозваном ширем Средњем Истоку, што укључује и Кавказ и централну Азију, у шта понекад сврставају и Балкан. Шире примењено, то значи да мишљење било које друге силе, или могуће комбинације сила, не може надјачати мишљење Америке на било којој тачки планете. Важна логична последица претходног је напор да се умањи моћ одређених регионалних сила, нарочито Русије."

Тежња за хегемонијом била је и јесте двостраначка, отуда наставак грешака на Балкану. Неслагање између огромне медијске покривености последњег Бин Ладеновог снимка и потпуног изостајања тога у случају уђуткивања госпође Прентис у Хагу подсећа нас да данас ни једна противтерористичка стратегија није могућа без претходног признавања некадашњих грешака америчке политике која је гајила тероризам. Осам година тајног и јавног подржавања постојања исламистичких кампова на Балкану администрације Клинтон–Олбрајт биле су морална катастрофа и дебакл међународне политике. Чињеница да се овај дебакл наставља и под Бушом показује како креатори међународне политике у Вашингтону, као последњи Бурбони, ништа не уче и заборављају. Њихове награде, можемо се надати, биће исте оне које је побрао и Чарлс Х. <

(Аутор је спољнополитички уредник америчког часописа „Кроникс" и директор Центра за међународну политику Рокфорд института, Илионис, САД)